ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 94.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 23-го Ноября — 1837 — *Wilno. Wtorek. 23-go Listopada.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Вильна.

20-го ч. сего Ноября, городъ нашъ торжествовалъ день вступленія на Престолъ Его Императорскаго Величества. Въ 11 часовъ утра, Генералитетъ, Почетные Военные и Гражданскіе Чиновники, дворянство и купечество, исполненные живѣйшихъ чувствъ всеподданнѣйшаго благоговѣнія къ Монарху, отправились въ дворцовую церковь, гдѣ по отслуженіи Божественной Литургіи было совершено благодарственное молебствіе съ колѣнопреклоненіемъ и воспѣтіемъ многолѣтія Его Императорскому Величеству и всему Августѣйшему Императорскому Дому. Во всѣхъ храмахъ прочихъ исповѣданій въ тоже время возсылаемы были благодарственныя моленія.—Послѣ обѣдни, всѣ сословія приносили во дворцѣ Его Сіятельству, Господину Виленскому Военному Губернатору, и Генералъ-Губернатору Гродненскому, Минскому и Бѣлостокскому поздравленія. Вечеромъ городъ иллюминованъ. Всерадостнѣйшій день сей заключенъ блистательнымъ баломъ, даннымъ Его Сіятельствомъ Господиномъ Виленскимъ Военнымъ Губернаторомъ.

Санктпетербургъ, 16-го Ноября.

Высочайшею Грамотою, 3-го Октября, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ ордена *Бѣлаго Орла*, Начальникъ 1-й Драгунской дивизіи, Генералъ-Лейтенантъ *Гербель 1-й*.

— Высочайшимъ именнымъ указомъ, 14-го Октября, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ Ордена *Св. Анны второй степени, Императорскою Короною украшеннаго*, Адъютантъ Его Императорскаго Высочества Великаго Князя МИХАИЛА ПАВЛОВИЧА, Лейбъ-Гвардіи Гусарскаго полка Штабсъ-Ротмистръ *Понятовскій*.

— Высочайшимъ Приказомъ, 29-го Октября, назначены: Генералъ-Кригсъ-Коммиссаръ Военнаго Министерства, Генералъ-Адъютантъ, Генералъ-Лейтенантъ *Шиповъ 1-й* Членомъ Военнаго Совѣта, съ оставленіемъ въ прежнемъ званіи; Вице-Директоръ Коммиссаріатскаго Департамента Военнаго Министерства, Генералъ-Маіоръ *Храпачевъ*, управляющимъ Коммиссаріатскимъ Департаментомъ; Членъ Общаго Присутствія Коммиссаріатскаго Департамента Военнаго Министерства, состоящій при Военномъ Министрѣ, по особымъ порученіямъ, Полковникъ *Энгельгардтъ 3-й*, Исправляющимъ должность Вице-Директора Коммиссаріатскаго Департамента; Лейбъ-Гвардіи Егерскаго полка Полковникъ Баронъ *фонъ Врангель*, Командиромъ Эриванскаго Карабинернаго полка.

— Курскій Вице-Губернаторъ, Коллежскій Совѣт-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Wilno.

Dnia 20 ter. Listopada, miasto nasze uroczyście obchodziło rocznicę wstąpienia na Tron Nayjaśnieyszego Cesarza Jego Mości. O godzinie 11-tey z rana, Jenerałowie, znakomitsi Woyskowi i Cywilni Urzędnicy, Dworzaństwo i stan kupiecki, przejęci nayżywszém uczuciem czci naypoddannieyszey ku Monarsze, zebrali się do kaplicy pałacowey, gdzie po odprawieniu Liturgii Swiętey, odprawiły się dziękczynne modły z przyklęknieniem i zaśpiewaniem mnogich lat Jego Cesarskiey Mości i całemu Nayjaśnieyszemu Cesarskiemu Domowi. — We wszystkich świątyniach innych wyznań w tymże czasie odprawiano dziękczynne modły.— Po nabożeństwie wszystkie Stany składały w pałacu Jaśnie Oświeconemu Panu Wileńskiemu Gubernatorowi, Jenerał-Gubernatorowi Grodzieńskiemu, Mińskiemu i Białostockiemu powinszowania. Wieczorem miasto było oświecone. Nayradośnieyszy dzień ten zakończony został świetnym, przez JO. Xięcia Wileńskiego Wojennego Jenerał-Gubernatora danym balem.

Sankt-Petersburg, 16-go Listopada.

Przez Naywyższy Dyplomat, 3-go Października, Nayłaskawiey mianowany Kawalerem Orderu *Orła Białego*, Naczelnik 1-ey dywizyi Dragonów, Jenerał-Porucznik *Herbel 1-szy*.

— Przez Naywyższy Imienny Ukaz, 14-go Października, Nayłaskawiey mianowany Kawalerem Orderu *Sw. Anny drugiego stopnia Cesarską Koroną ozdobionego*, Adjutant Jego Cesarskiey Wysokości Wielkiego Xięcia MICHAŁA PAWŁOWICZA, Sztabs-Rotmistrz Huzarskiego półku Gwardyi *Poniatowski*.

—Przez Naywyższy Rozkaz Dzienny, 29-go Października, naznaczeni: Jenerał Krigs-Komissarz Ministeryum Woyny, Jenerał-Adjutant, Jenerał-Porucznik *Szipow 1-szy*, Członkiem Rady Woyskowey, z pozostaniem w dotychczasowém nazwaniu; Vice-Dyrektor Kommissoryatskiego Departamentu Ministeryum Woyny, Jenerał-Major *Chrapaczew*, Zarządzającym Kommissoryackim Departamentem; Członek Ogólnego Urzędu Kommissoryackiego Departamentu Ministeryum Woyny, zostający przy Ministrze Woyny do szczególnych poleceń, Półkownik *Engelhardt 3 ci*, Sprawującym obowiązek Vice-Dyrektora Kommissoryackiego Departamentu; Półkownik Strzeleckiego półku Gwardyi Baron *von Wrangel*, Dowódzcą Erywańskiego półku Karabinierów.

— Kurski Vice-Gubernator, Radźca Kollegialny Ła-

никъ *Лавровъ*, Всемилостивѣйше уволенъ, по болѣзни, отъ сей должности, съ причисленіемъ къ Министерству Финансовъ; Курскимъ Вице-Губернаторомъ повелѣно быть состоящему при Министрѣ Внутреннихъ Дѣлъ, Статскому Совѣтнику *Телешеву*.

— Вятскій Вице-Губернаторъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ *Аѳонасьевъ*, Всемилостивѣйше уволенъ, по прошенію, за болѣзнію, отъ сей должности; на мѣсто его, Вятскимъ Вице-Губернаторомъ повелѣно быть Старшему Совѣтнику Тамбовской Казенной Палаты, Статскому Совѣтнику *Косовичу*. (*С П.*)

— 18-го Іюня, уволены помѣщицею *Суровцовою* въ свободные хлѣбопашцы 56-ть душъ крестьянъ, по 8-й ревизіи, Пензенской губерніи, Краснослободскаго уѣзда, деревни Верхней Рахманки, съ предоставленіемъ имъ въ потомственное владѣніе 96 десятинъ земли, и сверхъ того 5 десятинъ, буде окажется, подъ усадебными, огородными и огуменными мѣстами.

— Изъ Одессы сообщаютъ отъ 26-го Октября: за пять дней предъ симъ обнаружилось въ нашемъ городѣ, въ лазаретѣ и въ казармѣ карантинной стражи, нѣсколько чумныхъ случаевъ, и начальство сочло необходимымъ запереть городъ и употребить самыя строжайшія мѣры, чтобы воспрепятствовать развитію этой болѣзни, которая, къ счастію, не сообщилась еще ни одному жителю. Мы надѣемся, что появленіе этой заразы не будетъ имѣть никакихъ дальнѣйшихъ слѣдствій, кромѣ страха, возбужденнаго ею въ жителяхъ Одессы. (*Спб. В.*)

wrow, z przyczyny choroby, Nayłaskawiey uwolniony od tego obowiązku, z policzeniem do Ministeryum Skarbu; Kurskim Vice-Gubernatorem rozkazano bydź zostającemu przy Ministeryum Spraw Wewnętrznych Radźcy Stanu *Teleszewowi*.

— Wiatski Vice-Gubernator, Rzeczywisty Radźca Stanu *Afanasjew*, na własną prośbę, z przyczyny choroby, Nayłaskawiey uwolniony od tego obowiązku; na mieyscu jego, Wiatskim Vice-Gubernatorem rozkazano bydź Starszemu Radźcy Tambowskiey Izby Skarbowey, Radźcy Stanu *Kosowiczowi*. (*G. S. P.*)

— Dnia 18-go Czerwca, uwolniono przez obywatelkę *Surowcową* do stanu rolników wolnych 56 dusz włościan, podług 8-ey rewizyi, w Gubernii Penzeńskiey, w powiecie Krasnosłobodzkim, we wsi Werchniey Rachmance, z oddaniem im na potomne posiadanie 96 dziesięcin ziemi, i nadto 5 dziesięcin, jeżeli się te okażą, pod zabudowaniem, ogrodami i gumnami.

(*G. S. P.*)

—Donoszą z Odessy pod dniem 26 Października: Przed pięcią dniami, zdarzyło się w naszém mieście, w łazarecie i koszarach straży kwarantannowey, kilka przypadków morowego powietrza Zwierzchność poczytała za rzecz konieczną zamknąć miasto i przedsięwziąć naysurowsze środki, dla przeszkodzenia rozwinieniu się tey choroby, która, szczęściem, nie została jeszcze udzieloną żadnemu mieszkańcowi. Spodziewamy się, że zjawienie się tey zarazy nie będzie miało żadnych dalszych skutków, oprócz przestrachu, wzbudzonego przez nią w mieszkańcach Odessy. (*G. S. P.*)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Пруссія.

Берлинъ, 16-го Ноября.

Ея Величество Императрица Россійская изволила пожаловать драгоцѣнный бриллiантовый перстень живописцу и учителю рисованія въ Кесленской Гимназіи *Гауптнеру* за присланную имъ собственнаго произведенія картину. Поводъ къ этой картинѣ былъ слѣдующій: Когда въ 1817 году Ея Императорское Величество отправлялась въ Петербургъ, невѣстою тогдашняго Великаго Князя Его Императорскаго Высочества НИКОЛАЯ ПАВЛОВИЧА, толпа дѣвицъ изъ сосѣдственной деревни Ямунда встрѣтила Ея Величество на горѣ за Кесленомъ и одна изъ нихъ въ одеждѣ Ямундской невѣсты произнесла Ея Величеству на тамошнемъ нарѣчіи стихотвореніе. Ея Величество наградила эту ловкую дѣвушку золотою цѣпью, которую изволила съ себя снять. Эта цѣпь съ того времени получила такое назначеніе, что ею украшаютъ въ день свадьбы каждую добронравную невѣсту. Картина представляетъ ту минуту, когда Ямундская брачная чета, окруженная родителями и своими сверсниками собирается оставить свадебный домъ и отправиться въ церковь для принятія благословенія отъ служителя церкви. Между тѣмъ когда отецъ жениха испрашиваетъ на чету благословенія Всевышняго, мать украшаетъ стыдливую и счастливую невѣсту цѣпью, подаренною Императрицею. За копію этой картины представленную Его Величеству Королю, художникъ еще прежде награжденъ 40 Фридрихсдорами и Академія художествъ въ Берлинѣ послѣ выставки произведеній послала ему въ поощреніе денежный подарокъ. (*A.P.S.Z.*)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Prussy.

Berlin, dnia 16 Listopada.

Cesarzowa Jey Mość Rossyyska, malarza i nauczyciela rysunków w Gimnazyum Köslinskiém *Hauptnera*, za przysłanie sobie, zrobionego przezeń obrazu, raczyła udarować kosztownym pierścieniem brylantowym. Rzecz tego obrazu następująca: Gdy Jey Cesarska Mość w roku 1817, jako narzeczona ówczasowego Wielkiego Xięcia NIKOŁAJA, jechała do Petersburga, przez gromadę młodych dziewic z sąsiedzkiey wioski Jamund, spotkana była na górze za Kölinem i od jedney z nich, ubraney w suknie weselne panny młodey, powitana była przemową wierszem ułożoną w [illegible]ecznym dyalekcie. Podziękowaniem, któiém Jey Wysokość nagrodziła pannę młodą Jamundską, był złoty łańcuch, który Królewna zdjęła ze swey szyi i ozdobiła nim wieśniaczkę. Łańcuch ten otrzymał odtąd przeznaczenie, że każda dobrych obyczajow dziewica, w dzień swego ślubu bywa nim ozdabiana. Obraz wystawuje ten moment, kiedy Jamundska para ślubna, otoczona od rodziców i towarzystwa spółwieśniaków, zabiera się do opuszczenia domu weselnego dla przyjęcia w kościele błogosławieństwa od Kapłana. Tymczasem gdy oyciec panny młodey prosi dla niey o błogosławieństwo Naywyższego, matka ozdabia wstydliwą i uszczęśliwioną oblubienicę łańcuchem, darowanym od Cesarzowey. — Zamówiona u artysty kopia tego obrazu dla Króla, dawniey już otrzymała nagrodę 40 fridrichsdorow, teraz Akademia Sztuk pięknych w Berlinie po wystawie przesłała mu dla zachęcenia, podarunek pieniężny. (*A. P. S. Z.*)

Австрія.

Вѣна, 16-го Ноября.

Е. Имп. Велич. въ слѣдствіе полученнаго извѣстія изъ Офена о смерти 12-лѣтняго сына Эрцгерцога Палатина Венгерскаго, *Александра*, отправилъ въ Офенъ Каммергера, приглашая Эрцгерцога *Палатина* съ супругою въ Вѣну, и приготовлены уже покои для ихъ принятія.— Эрцгерцоги Фридрихъ и Максимиліанъ *Эстскіе* на дняхъ сюда прибыли.

— Новонаименованный Посланникъ при Ст. Джемскомъ дворѣ Ибрагимъ *Саримъ-Эфендій* 11-го ч. сюда прибылъ и спустя день имѣлъ аудіенцію у Князя *Меттерниха*, который даетъ сегодня ему большой обѣдъ, къ которому приглашены всѣ иностранные здѣсь Посланники. (*A.P.S.Z.*)

Austrya.

Wiedeń, 16 go Listopoda.

Jego Cesarska Mość, skutkiem otrzymaney wiadomości z Budy o śmierci 12-letniego syna, Arcy-Xięcia Palatyna Węgierskiego, *Alexandra*, wysłał do Budy Szambelana, zapraszając Xięcia Palatyna z małżonką do Wiednia i już przygotowano pokoje na ich przyjęcie. — Arcy-Xiązęta Fryderyk i Maxymilian *Este*, tegoż dnia tu przybyli.

— Nowo mianowany przy dworze St. James Poseł Turecki *Ibrahim Sarim Effendi* d. 11 tu przybył i nazajutrz miał już audyencyą u Xięcia *Metternicha*, który daje mu dzisia wielki obiad, na który zaproszeni są, akkredytowani tu Posłowie zagraniczni

(*A.P.S.Z.*)

Франція.

Парижъ, 15-го Ноября.

Англійскій Посланникъ Лордъ *Гренвиль*, вчера отправился отсюда въ Лондонъ, чтобы присутствовать при открытіи засѣданій Англійскаго Парламента.

— Произведеніемъ Графа *Вале* въ Маршалы Франціи, составилось по закону высочайшее ихъ число, т. е. 12 Маршаловъ. Они суть слѣдующіе: 1) Герцогъ Конельяно (*Монсей*) наименованный въ 1804; 2) Герцогъ Далмаціи (*Сультъ*), наименованный въ 1804; 3) Герцогъ Беллюно (*Викторъ*) наименован. въ 1807; 4) Герцогъ Тарентскій (*Макдональдъ*), наименован.

Francya.

Paryż, dnia 15 Listopada.

Poseł Angielski Lord *Granville*, wczora wyjechał ztąd do Londynu, dla znaydowania się przy otwarciu posiedzeń Parlamentu Angielskiego.

— Przez wyniesienie Jenerała *Valée* na stopień Marszałka Francyi, została dopełnioną naywyższa ich liczba dwónastu prawem postanowiona. Temi są teraz: 1) Xiąże Conegliano (*Moncey*), mianowany 1801 roku; 2) Xiąże Dalmacyi (*Soult*), mianowany 1804; 3) Xiąże Belluno (*Victor*), mianowany 1807; 4) Xiąże Tarentu (*Macdonald*), mianowany 1809; 5) Xiąże Reggio (*Oudinot*),

въ 1809; 5) Герцогъ Реджіо (*Удино*) наименован. въ 1809; 6) Графъ *Молиторъ* наимен. въ 1823; 7) Маркизъ *Мезонъ* наименован. въ 1829; 8) Графъ *Жерарь* наименов. въ 1830; 9) Графъ *Клозель* наим. въ 1831; 10) Графъ *Лобо*, наимен. въ 1831; 11) Маркизъ *Груши* наимен. въ 1831; и 12) Графъ *Вале* наименованъ въ 1837.— Съ 1830 два Маршала умерли, именно Маршалъ *Журданъ* и Маршалъ *Мортье*, послѣднїй въ слѣдствіе покушенія *Фіески*. Третій Гр *Бурмонъ*, который въ 1830, за экспедицію въ Алжирь получилъ отъ *Карла X* маршальскій жезлъ, съ 1832, тогда какъ рѣшительно отказался дать новому Правительству присягу на вѣрность, исключенъ изъ списка Маршаловъ.

— *Мониторъ* доноситъ слѣдующее: „Генералъ *Перрего* въ слѣдствіе раны полученной подлѣ Генерала *Дамремона*, умеръ. Какъ жертва искренней преданности къ Королю и Франціи, онъ возбудилъ сожалѣніе всѣхъ тѣхъ, которые его знали. Эскадронный начальникъ *Малешаръ*, чрезъ нѣсколько дней по взятіи Константины умеръ отъ болѣзни. Потеря эта останется невозвратимою для войска, среди котораго онъ сражался." Генералъ *Перрего* умеръ на пути изъ Боны въ Тулонъ. Онъ отплылъ было на пароходѣ *la Chimère*, въ Парижъ, въ надеждѣ, что здѣшнимъ лѣкарямъ удастся достать пулю, изъ черепа. Онъ похороненъ въ Кагліари.

— *Temps* сообщаетъ сегодня полный списокъ избранныхъ депутатовъ, и раздѣляетъ ихъ на шесть классовъ, слѣдующимъ образомъ: 1) *Пуританская или радикальная оппозиція*. Старыхъ депутатовъ 11; новыхъ 8; всѣхъ 19. Ихъ журналы *National*, *Bon Sens* и *le Monde*. Ихъ главный ораторъ Г. *Гарнье-Паже*.— 2) *Конституціонная оппозиція*. Старыхъ депутатовъ 38; новыхъ 22; всего 57. Ихъ журналы *Siecle*, *Courier français*, *Constitutionnel* и *Journal du Commerce*. Ихъ главный ораторъ Г. *Одилонъ-Барро* — 3) *Лѣвый центръ*: старыхъ депутатовъ 102; новыхъ 40; всѣхъ 142. Ихъ журналы *Temps* и часто *Constitutionnel*. Главный ораторъ Г. *Дюпенъ*.— 4) *Министерскій центръ*: старыхъ депутатовъ 110; новыхъ 53; всего 163. Ихъ журналы *Moniteur* и *Charte de 1830* Главные ихъ ораторы Министры.— 5) *Правый центръ и доктринеры*. Старыхъ депутатовъ 44; новыхъ 20; всего 64. Ихъ журналы *Journal des Débats*, *Journal de Paris*, *Paix*, *Journal général* и иногда *Presse* Главный ихъ ораторъ Г. *Гизо*.— 6) *Легитимисты*. Старыхъ депутатовъ 9; новыхъ 6; всего 15. Журналы ихъ *Gazette de France*, *Quotidienne* и *l'Europe*. Главный ихъ ораторъ Г. *Беррïе*.

— Многіе полицейскіе агенты будто посланы въ Тулузу, такъ какъ въ слѣдствіе выборовъ замѣчено тамъ нѣкоторое волненіе умовъ.

16-го Ноября.

Слышно, что Маршалъ *Сультъ* по телеграфич. депешѣ приглашенъ въ Парижъ, и ежеминутно туда его ожидаютъ.

— Въ Марселѣ открыта подписка для сооруженія монумента Генералу *Дамремону*.

— Въ *Constitutionnel* содержится: „Мы получили письмо изъ Пампелоны, содержащее точныя извѣстія о планахъ Карлистовъ. Опредѣлена новая экспедиція въ Кастилію. Она состоять будетъ изъ 12 баталіон., 7 эскадроновъ и шести орудій, начальникомъ оной Генералъ *Гарсіа*. Она намѣрена въ окрестностяхъ Тудела перейти Эбро, и это движеніе споспѣшествуемо будетъ дѣйствіями со стороны *Царіатеги*, который съ 6,000 чел., будетъ маневровать, какъ бы при Нуэстре Сеньора д'Эррера, хотѣлъ перейти чрезъ Эбро. Исполненіе этого плана уже началось. *Гарсіа* выступилъ по направленію къ Санъ-Мигуэлю, а между тѣмъ *Санцъ* идетъ изъ Бигорры противу него съ 2-мя баталіонами. Экспедиціонный корпусъ имѣетъ планъ, провести зиму въ Сїерра-Урбіонъ, и опять принудить *Эспартеру* къ отступленію и къ прикрытію столицы. Тогда *Донъ-Карлосъ*, его племянникъ и *Царіатеги*, равномѣрно чрезъ Рейнозу вступятъ въ Кастилію, чтобы устремиться въ Потскія горы. Генералъ *Кабрера* будетъ стараться занимать *Ораа* а *Кабанеро*, произведетъ возстаніе между жителями въ Нижней Аррагоніи. Этотъ планъ составленъ Наваркскою юнтою и принятъ *Донъ-Карлосомъ*. (*A.P.S.Z.*)

mianowany 1809; 6) Hrabia *Molitor*, mian. 1823; 7) Margrabia *Maison*, mian. 1829; 8) Hrabia *Gérard*, mian. 1830. 9) Hr. *Clouzel*, mian. 1831; 10) Hr. *Lobau*, mian. 1831; 11) Margr. *Grouchy*, mian. 1831; i 12) Hr. *Valée*, mianowany 1837 — Od roku 1830 umarło dwóch Marszałków: *Jourdan* i *Mortier*; ten ostatni skutkiem zamachu *Fieschiego*. Trzeci Hr. *Bourmont*, który w r. 1830 za wyprawę Algierską otrzymał buławę od *Karola X*, jest od roku 1832 wykreślony z listy Marszałków, za to, że nowemu Rządowi przysięgi wierności wykonać nie chciał.

— *Monitor* donosi co następuje: „Jenerał *Perrégaux*, skutkiem rany, którą otrzymał obok Jenerała *Damrémont*, umarł. Jako ofiara gorliwey swey przychylności do Króla i Francyi, wzbudził żal tych wszystkich, którzy go znali. Dowódzca szwadronu *Maleschard*, w kilka dni po wzięciu Konstantyny, umarł z choroby. Strata jego pozostanie nienagrodzoną dla woyska, w którego szeregach walczył." Jenerał *Perrégaux* umarł w przeprawie z Bony do Tulonu. Wsiadł on na statek parowy *la Chimère*, udając się do Paryża, w nadziei, że lekarze tuteysi potrafią wydobyć kulę, która tkwiła jeszcze w czaszce przedniey. Pochowany został w Cagliari.

— *Temps*, podając dzisia zupełną listę deputowanych, dzieli teraźnieyszy skład izby tychże na sześć klass, a to w sposób następujący: 1) Czysta, czyli radykalna oppozycya. Dawnych deputowanych 11, nowych 8, razem 19; jey organami są dzienniki *National*, *Bon Sens*, *Le Monde*, a głównym mówcą P. *Garnier Pages*.— 2) Oppozycya konstytucyyna. Dawnych deputowanych 35, nowych 22, razem 57; jey organami dzienniki *Siècle*, *Courrier Français*, *Constitutionnel* i *Journal du Commerce*; głównym mówcą, *Odillon Barrot*.— 3) Środek lewy. Dawnych deputowanych 102, nowych 40, razem 142; jego dziennikiem *Temps*, a niekiedy także i *Constitutionnel*; mówcą P. *Dupin*.— 4) Środek ministeryalny. Dawnych deputowanych 110, nowych 53, razem 163; ich dzienniki *Monitor* i *Charte de 1830*; mówcami głównemi Ministrowie.— 5) Środek prawy i doktrynerowie. Dawnych deputowanych 44, nowych 20, razem 64; dzienniki: *Journal des Débats*, *Journal de Paris*, *Paix*, *Journal général*, a czasami *la Presse*; główny mówca *Guizot*.— 6) Legitymiści. Dawnych deputowanych 9, nowych 6, razem 15; dzienniki *Quotidienne*, *Gazette de France* i *l'Europe*; główny mówca *Berryer*.

— Do Tuluzy miano wysłać wielu ajentow policyynych, gdyż tam skutkiem wyborów, daje się postrzegać pewne burzenie się umysłów.

Dnia 16.

Mówią, że Marszałek *Soult* przez depeszę telegraficzną powołany został do Paryża i co chwila jest oczekiwany.

— W Marsylii otworzono subskrypcyą na wystawienie monumentu Jenerałowi *Damrémont*.

— W *Constitutionnel* czytamy: „Otrzymaliśmy list z Pampelony, zawierający dokładne wiadomości o planach Karolistowskich. Postanowioną została nasza wyprawa do Kastylii. Składać się ma z 12 batalionów, 7 szwadronów i 6 dział, na czele jey stanie Jenerał *Garcia*. Wyprawa ta w okolicach Tudeli ma przeyść Ebro, a poruszenia te wspierane będą przez Jenerała *Zariateguy*, który na czele 6,000 ludzi, będzie robił obróty, jakby chciał przeprawić się przez Ebro pod Nuestra-Señora-d'Herera. Wykonanie tego planu już się zaczęło. *Garcia* wyszedł w kierunku na San-Miguel, a *Sanz* idzie przeciwko niemu z Bigorri z dwóma batalionami. Korpus wyprawy ma zamiar przepędzić zimę w Sierra Urbion i znowu przymusić *Esparterę* do odwrotu i do zasłonienia stolicy. Wtenczas dopiero *Don Carlos*, jego siostrzeniec i *Zariateguy*, również weydą do Kastylii przez Reynosę, ażeby się rzucić w góry Potes. Jenerałowi *Cabrera* zostawione będzie staranie, zatrudniać *Oraa*, a *Cabanera* ma pobudzić mieszkańców Niższey Arragonii do powstania. Jest to plan ułożony przez juntę Nawaryyską i przyjęty przez *Don Carlosa*." (*A.P.S.Z.*)

Великобританія и Ирландія.

Открытіе Парламента. Засѣданіе 15 Ноября. Въ 2 часа прибыли Королевскіе коммиссары въ Верхнюю Палату, коими были, Лордъ Канцлеръ, Маркизъ *Лансдаунъ*, Виконтъ *Дунканонъ*, Маркизъ *Кунингамъ* и Графъ *Мульгравъ*, и объявили именемъ Королевы что Парламентъ открытъ. Потомъ Лордъ Канцлеръ пригласилъ членовъ Нижняго Парламен-

Brytania Wielka i Irlandya.

Otwarcie Parlamentu. Posiedzenie 15-go Listopada. O godz. 2 ukazali się Kommissarze Królewscy w Izbie Wyższey, na których wybrani byli Lord Kanclerz Margrabia *Lansdowne*, Vice-Hrabia *Duncannon*, Margrabia *Conyngham* i Hrabia *Mulgrave* i oświadczyli w imieniu Królowey otwarcie Parlamentu. Lord Kanclerz wezwał potém członków Izby Niższey do niezwłoczne-

та къ немедленному избранію оратора и представленію на другой день для утвержденія Королевѣ, послѣ чего Ея Вел. по принятіи присяги отъ членовъ обѣихъ Палатъ Парламента, въ тронной рѣчи объявить причины его созванія. Подобнымъ образомъ открытъ и Нижній Парламентъ въ которомъ приступили къ выбору оратора и безъ всякаго противорѣчія единогласно избранъ Г. *Аберкромби.* (*A.P.S.Z.*)

Лондонъ, 10-го Ноября.

Вотъ еще нѣкоторыя подробности касательно празднества происходившаго 10-го ч. с. м.: Къ свитѣ Королевы шествовавшей изъ Буккингамскаго дворца, присоединились на пути экипажи, въ которыхъ находились члены дипломатическаго корпуса и Государствъ. Министры, а также экипажи судей и Герцога Веллингтона, котораго при этомъ случаѣ народъ привѣтствовалъ вездѣ съ восторгомъ, Герцога Сутерландскаго съ Лордомъ Морпетомъ Статсъ-Секретаремъ Ирландіи и многихъ другихъ. За столомъ Королевы въ Гильдгаллѣ, кромѣ членовъ Королев. Фамиліи находились, Герцогиня Сутерландская, Оберъ-Гардеробмейстерина и Графиня *Мулграве*, первая почетная дама Королевы. Порядокъ мѣстъ былъ слѣдующій: по правую руку Королевы сидѣлъ Герцогъ Суссекскій, Герцогиня Глочестерская, Герцогиня Кембриджская, Герцогъ Георгій Кембриджскій (сынъ), Герцогиня Сутерландская; по лѣвой сторонѣ Герцогъ Кембриджскій, Герцогиня Кентская (мать Королевы), Принцесса Августа Кембриджская и Герцогиня Мульграве. За первыми четырьмя столами стоявшими паралельно въ длинѣ залы вблизи Королевы, сидѣлъ на супротивъ жены Лорда Маіора, Канцлеръ Палаты Финансовъ Г. Спрингъ-Рейсъ, потомъ Лордъ Маіоръ, а насупротивъ него Сиръ Эдуардъ Сугденсъ бывшій ораторъ Нижняго Парламента; потомъ Архіепископъ Кентербургскій и Епископъ Лондонскій, Герцоги Веллингтонъ и Норфолькъ, Министры Лансдаунъ, Минто, Россель, Мельбурнъ, Морпетъ, Гарвикъ и Томсонъ; между прочими и насупротивъ ихъ, нѣсколько другихъ особъ изъ старшаго и младшаго дворянства, попеременно Виги и Торіи; также шерифъ Карроль рикордеръ Лондона, Статсъ-Секретарь, старшина общества и нѣсколько алдермановъ. У втораго сидѣло также нѣсколько алдермановъ, шерифъ Монтефіоръ, жена бывшаго Лорда Маіора и Лордъ Маіоръ супругъ ея, Лордъ Канцлеръ, Великій Хранитель Печати, Герцоги Аргильскій и Сутерландскій, Маркграфъ Вестминстерскій и Чандосскій, а также нѣсколько знатныхъ особъ; по лѣвую руку съ ближайшей стороны, Графъ Мулгравъ и Дургамъ, потомъ между прочими, Министры Пальмерстонъ, Гленельгъ и Сиръ Джонъ Гобгаузъ, Лордъ Гиль, Сиръ Ганри Гардингъ, Гг. Гульбурнъ и Давидъ Саломонсъ. Супруги алдермановъ и высшихъ чиновниковъ Лондонскаго общества, сидѣли за двумя первыми столами подлѣ своихъ супруговъ. За третьимъ столомъ по лѣвой сторонѣ Королевы, сидѣли во первыхъ иностранные Посланники находящіеся въ Лондонѣ, въ слѣдующемъ порядкѣ: Французскій, Виртембергскій, Бельгійскій, Греческій, Баварскій, Бразильскій, Нидерландскій, Сѣверо-Американскій, Испанскій и Саксонскій; за ними нѣкоторые Адмиралы, Лорды адмиралтейства и финансовъ, и прочіе; по лѣвой сторонѣ стола сего, находились опять придворные чины Королевы, также кавалеры и дамы. За четвертымъ напослѣдокъ столомъ, сидѣли: одинъ алдерманъ а насупротивъ его Лордъ Лангдель Вице-Канцлеръ, другія мѣста около стола занимали: судьи, Государств. юрисконсульты, другіе адвокаты и Государствен. Вице-Статсъ-Секретари; на самомъ концѣ, редакторы разныхъ журналовъ. Позади сихъ четырехъ столовъ, на западной странѣ залы, стояло еще шесть столовъ а за ними члены общественнаго совѣта съ супругами.— Лондонскія газеты все это описываютъ съ самыми мѣлкими подробностями, о чемъ дабы имѣть понятіе, довольно знать, что описаніемъ симъ газета *Morning-Chronicle* заняла 18 столбцевъ въ исполинскомъ своемъ объемѣ, изъ коихъ 5 столбцовъ посвятила описанію одной только иллюминаціи, такъ какъ поодиначкѣ описываетъ каждый домъ на линіи, гдѣ совершалось шествіе. Весь Сити или старый городъ, былъ при этомъ случаѣ какъ море пылающихъ свѣтилъ, потому что съ тѣхъ поръ какъ Лондонъ сталъ Лондономъ, никогда не были такъ ярко иллюминованы домы отъ зданія Гильдгаля до Ст. Джемскаго дворца. Изъ всѣхъ домовъ отличался наиболѣе домъ извѣстнаго оптикуса Карея, при которомъ устроены были двѣ свѣчи изъ водотворной кислоты, затмѣвающія своею яркостію всѣ сальныя и гасовыя лампады.— Вчерашнее торжество въ Гильдгаллѣ основывается на обыкновеніи, по которому, Король при вступленіи на престолъ, посѣщаетъ граж-

go wyboru Mówcy i podania nazajutrz Królowey do potwierdzenia, poczém Jey Kr. Mość, po przyjęciu przysięgi członków obu Izb Parlamentu, oświadczy w mowie tronowey przyczynę ich zwołania. Takimże sposobem otwartą została i Niższa Izba, w którey natychmiast przystąpiono do wyboru Mówcy, i bez żadnego sprzeciwiania się jednogłośnie obrany został P. *Abercromby.* (*A.P.S.Z.*)

Londyn, dnia 10-go Listopada.

Jeszcze niektóre szczegóły uroczystości dnia 10 t. m. dotyczące. Do orszaku Królowey, jadącego z pałacu Buckingham, przyłączyły się po drodze pojazdy, w których byli Członkowie Ciała dyplomatycznego i Ministrowie Stanu, także pojazdy Sędziów i Xięcia Wellingtona, którego tym razem, witał lud wszędzie z uniesieniem, Arcybiskupa Kanterburskiego, Xięcia Sutherland z Lordem Morpeth Sekretarzem spraw Irlandyi i wielu innych. Przy stole Królowey w Guildhal, siedziały oprócz Członków rodziny Królewskiey, Xiężna Sutherland, jako Wielka Podkomorzyni i Hrabina Mulgrave, jako pierwsza dama honorowa Królowey. Koley mieysc była następująca: po prawey stronie Królowey siedział Xiąże Sussex, Xiężna Gloucester, Xiężna Cambridge, Xiąże Jerzy Cambridge (syn), Xiężna Sutherland; po lewey stronie, Xiąże Cambridge, Xiężna Kent (matka Królowey), Xiężniczka Augusta Cambridge i Hrabina Mulgrave. Przy pierwszych czterech stołach, które naybliżey stołu Królowey obok siebie równolegle względem podłużności sali postawione były, siedział naprzeciw Lordowey-Majorowey, Kanclerz Izby Skarbowey P. Spring-Rice, daley Lord-Major, a naprzeciw niego Sir Edward Sugdens, dotychczasowy Mówca Izby Niższey; następnie Arcybiskup Kanterburski i Biskup Londyński, Xiążęta Wellington i Norfolk, Ministrowie Lansdowne, Minto, Russel, Melbourne, Morpeth, Harwick i Thomsone; między nimi i naprzeciw nich, kilka innych osób ze znakomitey i małey szlachty, Whigowie i Torysowie naprzemian; także szeryf Carrol, rekorder Londynu, Sekretarz Stanu, starszy gminy i kilku aldermanów. U drugiego stołu siedziało także kilku aldermanów, szeryf Montefiore, była Lordowa-Majorowa i jey małżonek, Lord Kanclerz, Wielki Pieczętarz, Xiążęta Argyll i Sutherland, Margrabiowie Westminster i Chandos; tudzież kilka znakomitych osób; na lewo z naybliższey strony, Hrabiowie Mulgrave i Durham, daley między innymi, Ministrowie Palmerston, Glenelg i Sir John Hobhouse, Lord Hill, Sir Henry Harding, PP. Goulbourn i Dawid Salomons. Żony aldermanów i wyższych urzędników Londyńskiey korporacyi, siedziały przy dwóch pierwszych stołach, obok mężów swoich. U trzeciego stołu z lewey strony Królowey, siedzieli naypierwiey Posłowie zagraniczni znaydujący się w Londynie tym porządkiem: Francuzki, Wirtembergski, Belgicki, Grecki, Bawarski, Brazylijski, Niderlandzki, Północno-Amerykański, Hiszpański i Saski; po nich niektórzy Admirałowie, Lordowie admiralicyi i skarbu, oraz inni; z lewey strony tego stołu, byli znowu członkowie dworu Królowey, tak panowie, jako i damy. U czwartego nareszcie stołu, siedzieli: jeden alderman, a naprzeciw niego Lord Langdale Vice-Kanclerz; inne mieysca tegoż stołu, zaymowali Sędziowie, Praworadźcy Korony, inni prawnicy i podsekretarze stanu; na samym końcu, redaktorowie niektórych gazet. Za temi czterma stołami w stronie zachodniey sali, stało jeszcze sześć stołów, a przy nich członkowie Rady Gminney z żonami.— Gazety Londyńskie opisują wszystko z jak naywiększemi szczegółami, o czém, żeby mieć wyobrażenie, dość wiedzieć, że temu opisowi poświęciła gazeta *Morning-Chronicle*, 18 szpalt w swey olbrzymiey objętości, z których 5 szpalt opisaniu samey tylko illuminacyi, bo każdy dom z linii, którędy orszak przebywał, wyszczególnia oddzielnie. Całe City, czyli stare miasto, nie było tego razu, jakby morzem gorejącego światła, bo jak Londyn Londynem, nie były nigdy tak suto oświecone domy od gmachu Guildhall, aż do pałacu St. James. Ze wszystkich jednak odznaczał się naywięcey dom sławnego optyka Carey, przy którym urządzone były dwie świéce z kwasu wodorodnego, tłumiące światłém swojém wszystkie oleyne i gazowe w lampach płomienie.— Wczoraysza uczta w Guildhall, zasadza się na zwyczaju, podług którego, Król przy swojém na tron wstąpieniu, odwiedza obywateli naystarszey dzielnicy stolicy, przychylając się w tym względzie do ich zaprosin. Podobne zaproszenie otrzymał także nieboszczyk Król Wilhelm, ale było to właśnie w chwili, kiedy się toczył spór o reformę, a Ministrowie odradzili Królowi odwiedzin, które był już przyjął, a w skutku czego odwołano poczynione wielkie przygotowania na jego przyjęcie.— Serwis złoty, którym był zastawiony stół dla Królowey, dostawili PP. Brooks (oyciec i syn), wartość onego poda-

данъ старѣйшей части города, снисходя на ихъ просьбы по сему предмету. Подобное приглашеніе получилъ также было покойный Король Вильгельмъ, но это случилось именно тогда, когда производились прѣнія о реформѣ, и Министры не совѣтовали Королю дѣлать посѣщеніе, на которое онъ уже было согласился, и въ слѣдствіе сего, отмѣнены сдѣланныя для принятія его приготовленія.— Золотый столовый приборъ для стола Королевы доставили Гг. Бруксъ (отецъ и сынъ), достоинство его полагаютъ въ 150,000 фунт. стер. (900,000 руб. сер.), фарфоровую и стеклянную посуду доставили Гг. Девенпортъ. Кушанье приготовляли въ Лондонъ-Тавернѣ. Золотый подсвѣчникъ, который украшалъ проходную залу, лежащую подлѣ уборной комнаты, взятъ былъ отъ общества золотыхъ дѣлъ мастеровъ; онъ вѣситъ 100 унцій. Въ память посѣщенія Королевою Гильдгалля, Гг. Грифинъ и Гіансъ выбили медаль, съ изображеніемъ на одной сторонѣ Королевы, а на другой Лорда Маіора.— Изъ Американокъ была только одна дама, супруга одного соучастника знатнаго торговаго дома Геганъ и Маги изъ Ливерпуля; уборъ ея отличался особеннымъ щегольствомъ. Одинъ изъ художниковъ Г. Томасъ Дайтенъ, занимался снятіемъ рисунка всего зрѣлища, по окончаніи котораго съ изображеніемъ фигуръ, отпечатаетъ; Королева дозволила себѣ посвятить эту картину. — Въ госпиталѣ Св. Варѳоломея находится 19 лицъ въ сей день въ толпищѣ ушибенныхъ; ни одинъ не опасенъ. Однако ночью во время иллюминаціи растоптана маленькая дѣвочка.— Забавно было видѣть этихъ алдермановъ и старшинъ Лондонскаго общества избранныхъ для встрѣчи верхомъ Королевы. Всѣ они старанись избѣгнуть, чтобы во время ѣзды не помарались панталоны, нарочно имѣли сдѣланное на верхъ исподнее платье. Когда сошли они съ коней при Гильдгаллѣ, начали надъ ними смѣяться, такъ какъ въ самомъ дѣлѣ они были испачканы, а еще должно было Королеву вводить въ домъ; между тѣмъ пока прибылъ парадный экипажъ, всѣ вдругъ снова были переодѣты, т. е. снято съ нихъ верхнее платье покрывавшее другое. — Вообще украшеніе и освѣщеніе гасомъ зданія внутри, было такъ великолѣпно, какъ еще не видали со времени пребыванія въ Лондонѣ Европейскихъ Государей. Всѣ канделабры, отдѣланные по образцу отличныхъ классическихъ рисунковъ, работалъ Г. Колленсъ. Не смотря на значительное ихъ число, они были уставлены такъ, что ни въ чемъ не измѣняли превосходнаго вида отъ стола Королевы до конца залы. Вообще было 5,600 свѣтилъ, изъ коихъ каждое было столь сильное какъ свѣтъ трехъ восковыхъ свѣчь; чтобы подобнымъ образомъ освѣтить это мѣсто свѣчами восковыми, то нужно было бъ ихъ 40,000. (*G. C.*)

ją na 150,000 funtow szterlingow (6,000,000 złł. pol.); porcelanę i szkła, dostawili PP. Dawenport. Potrawy przygotowywano w London-Tawern. Swiecznik szczerozłoty, zdobiący przeyście przyległe pokojowi toaletowemu, pożyczono od zgromadzenia złotnickiego; waży on 100 uncyi. — Na pamiątkę odwiedzin Królowey w Guildhall, wyrobili PP. Griffin i Hyans, medal z wizerunkiem Królowey po jedney, a Lorda-Majora po drugiey stronie. — Z Amerykanek, była jedna tylko dama, małżonka wspólnika znakomitego domu handlowego Hegan i Magee z Liverpool; ubior jey odznaczał się celującą elegancyą. Jeden z artystów P. Thomas Dighten, zaymował się odrysowaniem całego przybytku, co ukończywszy z podobieństwami twarzy sztychować każe; Królowa pozwoliła sobie dedykować tę rycinę. — W szpitalu Sw. Bartłomieja jest 19-cie osób, które stratowano lub w natłoku dnia tego uszkodzono: żadna z nich nie jest w niebezpieczeństwie. W nocy atoli podczas illuminacyi, zadeptano na śmierć małą dziewczynkę. — Pocieszną było to rzeczą, widzieć tych aldermanów i starszych korporacyi Londyńskiey, których wybrano do orszaku konnego na wyjechanie dla spotkania Królowey przeznaczonego. Ci wszyscy, chcąc uniknąć, aby podczas jazdy nie pobrukały się ich spodnie, mieli na sobie umyślnie przyrządzone spodnie zwierzchnie. Kiedy więc zsiedli z koni przy Guildhall, zaczęto się z nich śmiać, bo rzeczywiście bardzo pobrudzeni byli, a należało im jeszcze Królową do gmachu wprowadzić; tymczasem, nim pojazd paradny zajechał, już wszyscy w oka mgnieniu byli jakby nanowo przebrani, to jest: ściągnięto z nich wierzchnią suknią, która za pokrywę drugiey służyła. — W ogólności, ubranie i oświecenie gazem gmachu wewnątrz było tak spaniałe, jakiego od czasu pobytu Monarchów Europeyskich w Londynie jeszcze nie widziano. Kandelabry wszystkie, na wzór pięknych klassycznych rysunków wykończone, roboty P. Collins, ustawione były pomimo wielkiey ich liczby tak, iż w niczém pięknego widoku od stołu Królowey aż do końca sali, nie przerywały. W ogóle było 5,600 świateł, z których każde było tak mocne, jak światło trzech świéc woskowych; żeby z podobnym blaskiem światła jarzęcego to mieysce oświecić, potrzebaby koniecznie 40,000 świéc woskowych. (*G. C.*)

Данія.

Копенгагенъ, 11-го Ноября.

24-го Октября, послѣ разсужденій обоихъ собраній вѣрныхъ Датскихъ провинціальныхъ сословій, издано распоряженіе для Королевства Датскаго, касательно экономическаго управленія городовъ исключая Копенгагена. (*A.P.S.Z.*)

Dania.

Kopenhaga, 11-go Listopada.

Dnia 24 Paździer., po roztrząśnieniu podania obu zgromadzeń wiernych Duńskich Stanów Prowincyonalnych, wydane zostało rozporządzenie dla Królestwa Danii, względem ekonomicznego zarządu miasta, wyymując jednak Kopenhagę. (*A.P.S.Z.*)

Германія.

Ганноверъ, 13-го Ноября.

1 ч. с. м. подписано соглашеніе на взаимныя облегченія условій торговаго договора и пошлины, съ Прусской стороны, Посланникомъ Генералъ-Маіоромъ Барономъ *Каницомъ* и Государстеннымъ Совѣтникомъ *Энгельманомъ*, съ Ганноверской стороны Тайнымъ Кабинетнымъ Совѣтникомъ Барономъ *Фальке* и Тайнымъ Надворнымъ Совѣтникомъ *Гюпеденъ*, со стороны Брауншвейга Президентомъ Финансовъ, Тайнымъ Совѣтникомъ *Амсбергомъ*, отъ Ольденбурга Тайнымъ Совѣтникомъ Коммерціи *Янсеномъ*.

— Для усиленія недостаточнаго при теперешнихъ караулахъ гарнизона съ 1 ч. с. м. прибываютъ отряды изъ 8 баталіоновъ стоявшихъ изъ внѣ гарнизонами, каждый, кромѣ офицеровъ изъ 25 чел. и одного трубача или барабанщика.

Мюнхенъ, 9-го Ноября.

Надворый Совѣтникъ *Шубертъ*, вчера послѣ обѣда въ первый разъ по своемъ возвращеніи изъ Египта, Палестины и Греціи явился на академическую каѳедру въ большой Университетской залѣ, которая едва могла вмѣстить множество студентовъ, спѣшившихъ слушать его и встрѣтить привѣтствіями. При появленіи его раздались громкія восклицанія и онъ поблагодаривъ за пріемъ, началъ чтеніе предисловіемъ о преходящемъ и вѣчномъ въ дѣяніяхъ человѣческихъ. Все наружное и случайное проходитъ, какъ показываютъ обломки прежняго величія, разсѣянныя по землямъ, которыя онъ посѣщалъ; вѣченъ только духъ, направленіе ума къ благородному и про-

Niemcy.

Hannower, 13 Listopada.

Dnia 1 t. m. podpisane tu zostały ugody względem wzajemnych ulg w stosunkach handlowych i traktatów celnych, ze strony Pruskiey przez Posła, Jenerał-Majora Bar. *Canitz* i Radźcę Stanu *Engelmana*, ze strony Hannowerskiey przez Taynego Radźcę gabinetowego Barona *Falcke* i Taynego Radźcę dworu *Hüpedena* — Bruńswickiey przez Prezydenta finansów, Radźcę Taynego *Amsberga* — Oldenburskiey, przez handlowego Radźcę Taynego *Janssena*.

— Celem wzmocnienia niedostateczney do teraźnieyszey straży załogi, od d. 1 t. m. przybywają tu oddziały, ze stojących zewnątrz 8 batalionów, składający się każdy oprócz oficerów z 25 żołnierzy i jednego hornisty, albo dobosza.

Monachium, 9-go Listopada.

Wczora po południu Radźca Dworu *Schubert*, poraz pierwszy po swoim powrócie z Egiptu, Palestyny i Grecyi, zajął katedrę akademicką, w jedney z sal Uniwersytetu, która zaledwo objąć mogła wielką liczbę studentów, którzy się cisnęli dla powitania go i słyszenia. Powitany przy weyściu z radośnym okrzykiem, podziękowawszy za przyjęcie, rozpoczął prelekcye mową o znikomości i wieczności w rzeczach ludzkich. Znikomością jest wszystko powierzchowne i przypadkowe, jak świadczą gruzy przeszłych wielkości, rozrzucone po krajach, które właśnie przebywał; wiecznością jest tylko duch i skierowanie umysłu do tego, co jest szlachetném i wypływające z tego dzieła. Wyło-

исходящія изъ сего дѣянія. Изложеніе этой темы, объясненное многочисленными примѣрами изъ его путешествій и наблюденій, всѣ слушали съ торжественнымъ безмолвіемъ и оно произвело на юношей, особенно въ устахъ почтеннаго наставника, въ такую минуту, глубокое впечатлѣніе. (*A.P.S.Z.*)

Турція.

Константинополь, 24-го Октября.

Вообще думали, что по отъѣздѣ иностранныхъ Принцевъ и другихъ высокихъ особъ посѣщавшихъ Константинополь начнется какое нибудь движеніе въ политикѣ. До сихъ поръ вовсе не видно, чтобы Порта оставила бездѣйствіе, въ каковомъ она съ нѣкотораго времени находится и вѣроятно это будетъ продолжаться до прибытія новаго Министра иностранныхъ дѣлъ, *Решидъ-Бея*, котораго къ концу Ноября ожидаютъ изъ Лондона. По прибытіи его, говорятъ, опять начнутся по большой части переговоры и сношенія между Европейскою дипломатикою и Оттоманскимъ кабинетомъ тогда весьма оживятся передъ теперешнимъ. Совѣщанія о новомъ тарифѣ продолжаются съ обѣихъ сторонъ. (*A.P.S.Z.*)

Разныя извѣстія.

Провинція южная Австралія, начинаетъ принимать все болѣе цвѣтущее состояніе; новый Губернаторъ *Гиндмархъ*, занимаясь ея устройствомъ далъ названіе городамъ, рѣкамъ, портамъ. Линкольскій портъ такъ обширенъ, что даже имѣетъ первенство надъ портомъ въ Ріо-Жанеиро. Столицею колоніи Кингскоте на островѣ Кенгуту и имѣетъ уже 300 жителей; нѣкоторые дома построены изъ дерева, но большею частію изъ зелени, глины и вѣтвей. Между колонистами находятся также Нѣмецкія фамиліи, которыя сохранили національные костюмы. Туземцы въ отношеніи понятности и человѣколюбія стоятъ гораздо выше жителей другихъ окрестностей новой Голландіи. Почва особенно на равнинахъ, отмѣнно плодоносна.

— Жур. *Temps*, сообщаетъ на вѣрное слѣдующее явленіе, за которое въ прочемъ мы неручаемся: „Въ гошпиталѣ *Hôtel-Dieu* въ Парижѣ, находится одно изъ самыхъ чрезвычайныхъ явленій, которое когда либо представлялось въ наукѣ физіологовъ. Это женщина, которая уже двадцать мѣсяцевъ, непринимала никакой пищи ни густой ни жидкой. При семъ, то особенно замѣчательно, что эта женщина вовсе неимѣетъ наружной сухощавости; кромѣ того, она кормитъ дитя уже шесть мѣсяцевъ, и молоко ея возобновляется; при томъ даютъ дитяти и другую пищу. Женщина эта имѣетъ 54 года; она изъ окрестностей Сентъ Кантинъ; она говоритъ, что когда хотѣла опять принимать жизненное продовольствіе, то это было слѣдствіемъ мечты или сновидѣнія. Какъ утверждаетъ, ей было запрещено, ничего неесть. Она вовсе нечувствуетъ апетита и тѣло ея непроизводитъ испражненія. Это явленіе, какъ легко можно представить, возбуждаетъ живѣйшее любопытство лѣкарей. Они сначала полагали, что это выдумка, по сему отдѣлили ее въ особую комнату съ дитятею. Снабдили ее нарочно разнымъ родомъ пищи, виномъ и водою. Каждый день продовольствіе это находили нетронутымъ и женщина постоянно чувствуетъ себя хорошо. (*J. d. S. P.*)

—Въ одной Нѣмецкой газетѣ сказано: „Архираввинъ польскихъ Евреевъ, а въ нѣкоторой части и Прусскихъ, недавно скончался. Онъ назывался Яковъ *Эйгеръ* (Акиба егеръ), и умеръ въ Сентябрѣ сего года достигнувъ довольно глубокой старости. Благовѣрные изъ его единовѣрцевъ, почитали его святымъ. Когда онъ въ прошломъ году объѣзжалъ страны наиболѣе обитаемыя Евреями, Варшавскіе Евреи выступили съ процессіею для встрѣчи его, и когда собрались предъ его жилищемъ онъ далъ благословеніе. Впрочемъ сколько бы нибыло велико его вліяніе, при всемъ томъ не было вовсе полезно для Евреевъ Познаньскихъ, Польскихъ и западной Пруссіи. Преисполненный тальмудическою учепостію, всякую другую науку почиталъ онъ вздоромъ. При всякомъ случаѣ, онъ возставалъ противу нынѣшняго стремленія къ просвѣщенію, надъ которымъ произносилъ проклятіе, какъ надъ главнѣйшимъ врагомъ. Молодые воспитанные въ Университетахъ Раввины были, по его мнѣнію, еврейскимъ ерменизмомъ; онъ называлъ ихъ отступниками, хотя незналъ и неизслѣдовывалъ ихъ науки. Изъ сего ясно показывается, что при такомъ расположеніи, его вліяніе способствовало только къ тому, чтобы въ предѣлахъ власти его находящихся Евреевъ удержать на самой низкой степени образованія. Должно ожидать, что покровительственное наше правительство, неопуская этого обстоятельства изъ виду, назначитъ на мѣсто покойнаго такого начальника, который бы будучи знакомъ съ нѣмецкимъ

żenie tego tematu, objaśnione licznemi przykładami z jego podróży i postrzeżeń, słuchane było z uroczystą ciekawością, i sprawiło na umysłach młodzieży, szczególniey jako pochodzące z ust szanownego nauczyciela, głębokie wrażenie. (*A.P.S.Z.*)

Turcya.

Konstantynopol, d. 24 Listopada.

Rozumiano powszechnie, że po odjezdzie Xiążąt cudzoziemskich i innych wysokich osób, które odwiedziły Konstantynopol, zaydzie jakiekolwiek poruszenie w polityce. Do tych czas jednak nic nie okazuje, ażeby Porta przerwała nieczynność, w której zostawała od niejakiego czasu, i jest rzeczą pewną, że to będzie tak trwało do przybycia nowego Ministra Spraw Zewnętrznych, *Reszyd-Beja*, którego w końcu Listopada z Londynu oczekują. Po jego przybyciu, ma bydź znowu przedsięwzięta wielka część układów, a także stosunki między dyplomatyką Europeyską a gabinetem Ottomańskim, będą wówczas więcey ożywione, aniżeli są w tey chwili. Narady o nowey taryfie celney, będą się daley odbywały bez przerwy z obu stron. (*A.P.S.Z.*)

Rozmaite Wiadomości.

Prowincya Południowa Australia, zaczyna bydź w stanie coraz więcey kwitnącym; nowy Gubernator *Hindmarch*, zaymując się jey urządzeniem, nadał nazwiska miastom, rzekom i portom. Port Lincoln jest tak obszerny, że trzyma pierwszeństwo nawet przed portem w Rio-Janeiro. Stolica kolonii jest Kingscote na wyspie Kanguruh i liczy już 300 mieszkańców; niektóre domy są z drzewa budowane, w większey atoli części z trawy, gliny i chrustu stawiane. Między osadnikami są także rodziny niemieckie, które zachowały swóy stroy narodowy. Krajowcy pod względem pojętności, i ludzkości, daleko wyżey stoją od mieszkańców innych okolic Nowey Hollandyi. Ziemia, szczególniey na równinach, jest nadspodziewanie urodzayna.

— *Temps* donosi za rzecz prawdziwą następujące zjawisko, za które nie ręczymy: „W szpitalu Hôtel-Dieu w Paryżu znayduje się teraz jeden z nayrzadszych fenomenów, które kiedykolwiek mogły się zdarzyć w nauce Fizyologii. Jest to niewiasta, która od dwudziestu przeszło miesięcy nie bierze żadnego pokarmu, ani gęstego, ani płynnego. To naywięcey uderza, że niewiasta ta zgoła nie ma chudnienia powierzchownego; a prócz tego, karmi dziecię od sześciu miesięcy, które się ma dobrze, i pokarm jey odnawia się nieustannie; przy czém dają dziecięciu inne pokarmy. Kobiéta ta, mająca około 54 lat wieku, jest z okolic Saint-Quentin; powiada ona, iż gdy miała chęć powrócić znowu do stanu brania pożywienia, było to tylko skutkiem widzenia we śnie. Utrzymuje, iż jey zakazano było nic nie jeść. Nie doświadcza żadnego apetytu, i ciało jey nie wydaje żadnych sekrecyy. Zjawisko to, co łatwo można sobie wyobrazić, żywo wzbudza ciekawość medyków. Rozumieli oni z początku, że to jest udawaniem, odosobnili więc ją w jednym pokoju z dziecięciem. Zostawiono jey umyślnie różne rodzaje pokarmów, wina i wody. Codzień wszystko znaydowano nietkniętém, a niewiasta nie przestaje mieć się dobrze. (*J. de S. P.*)

—Jedna z gazet niemieckich pisze: „Arcy-Rabin Żydów polskich, a w pewney części i pruskich, ustąpił niedawno z widowni ziemskiey, przenosząc się do wieczności. Był nim zmarły w miesiącu Wrześniu tegoż roku, Jakób *Eiger* (Akiba Eger), który dość późney doczekał się starości. Ortodoxyyna część jego spółwyznawców, uważała go i czciła, jak świętego. Gdy w roku upłynionym objeżdżał strony przez żydów naywięcey zamieszkane, Żydzi Warszawscy wyszli processyynie na jego spotkanie z Thorą, on zaś zebranym przed jego mieszkaniem udzielał błogosławieństwo. Jednakże, jakkolwiek wielkim mógł bydź wpływ jego, nie był dla tego bynaymniey pomyślnym dla żydów Poznańskich, Polskich i Pruss Zachodnich. Przepełniony uczonością talmudyczną, poczytywał wszelką inną umiejętność za zgrozę. Ilekroć wydarzyła się sposobność, powstawał zawsze przeciwko tegoczesney dążności za oświatą, na którą, jako na nieprzyjaciela naygłówniejszego religii, klątwę rzucał. Młodzi, w Uniwersytetach kształceni Rabini, byli w oczach jego żydowskim hermenizmem; nazywał ich odszczepieńcami, chociaż ich nauki nie znał i nie zgłębiał. Jasną więc rzeczą, że przy takiém usposobieniu, wpływ jego służył tylko na to, aby w obrębie jego działalności znaydujących się żydów, na nayniższey stopie wykształcenia utrzymywać. Trzeba się spodziewać, że przychylne opiekuńczy Rząd nasz, nie spuszczając tey okoliczności z uwagi, postawi na mieysce nieboszczyka takiego męża, któryby będąc obeznany z Niemiecką oświatą, posiadając oraz nowsze

просвѣщеніемъ, имѣя при томъ новѣйшія свѣденія, былъ въ состояніи занимать мѣсто Познанскаго Надравина нетолько къ удовлетворенію Правительства и просвѣщенныхъ людей, но съ истинною пользою для своихъ единовѣрцевъ погруженныхъ еще въ глубокомъ мракѣ. (*G. C.*)

Островъ Мальта.

Г. Следъ, состоявшій въ 1834, 1835 и 1836 годахъ при Англійской эскадрѣ въ Средиземномъ Морѣ, подъ командою Сира Г. Ролея, обнародовалъ, недавно предъ симъ, сочиненіе о Мальтѣ, въ которомъ содержится множество любопытныхъ и совершенно новыхъ подробностей.

Пріобрѣтеніе Мальты, говоритъ Г. Следъ, было неоцѣнимо для Англіи. Положеніе острова, городъ, гавань, промышленость, все было въ совершенствѣ. Англія, занимая Мальту, можно сказать, вступила въ бракъ съ вдовою, у которой уже былъ домъ, обзаведенный всѣмъ нужнымъ. Гавань миніатюрная, но единственная въ своемъ родѣ: она кажется назначенною для флотиліи мелкихъ судовъ, а между тѣмъ, линѣйные корабли могутъ приставать къ самой набережной. Мысъ Сцеберасъ, при которомъ построена Ла Валетта, образуетъ двѣ гавани, подраздѣленныя на меньшіе порты; въ юго-восточную гавань входятъ военные и коммерческіе корабли, а сѣверо-западная назначена для выдержанія карантина, который здѣсь снисходительнѣе, нежели во всѣхъ другихъ портахъ Средиземнаго Моря. Морякъ возвращается въ Мальту послѣ опаснаго плаванія, точно какъ на родину, потому что какого бы онъ чина ни былъ, найдетъ здѣсь все, что можетъ желать. Балы великолѣпны и живы, обѣды безчисленны; лошади бойки; вино дешево; грогъ въ изобиліи; фруктовъ сколько угодно; жители услужливы и честны. Немедленно по прибытіи въ гавань, къ кораблю подъѣзжаютъ красивыя лодки съ музыкантами: этотъ прелестный обычай существуетъ только въ Мальтѣ. За тѣмъ являются купцы, а тамъ и плаватели, новые тритоны, играющіе около корабля и ныряющіе до самаго дна за деньгами, которыя имъ бросаютъ съ палубы. Мужчины, женщины, дѣти — всѣ плаваютъ не хуже рыбъ; это искусство наслѣдственно у Мальтійцевъ. При извѣстной осадѣ, въ 1565 году, когорта плавателей содѣйствовала во многомъ къ освобожденію острова.

Съ моря, Мальта кажется обширною безплодною скалою. Путешественникъ, который бы проѣхалъ передъ этимъ островомъ не сходя на берегъ, ни какъ не повѣрилъ бы, что на этой скалѣ живутъ и находятъ себѣ пропитаніе до 100,000 жителей. Но сойдя на берегъ, съ удивленіемъ видишь, что весь островъ размежеванъ на обработанныя террасы; стѣны, возведенныя въ нѣкоторыхъ разстояніяхъ одна отъ другой, смыкаютъ землю, которую бы легко могли смыть проливные дожди. Терпѣливыя и непрерывныя старанія Мальтійцевъ удивительны: они наносили землю горсточками, куда только было возможно, и скала нынѣ воздѣлана не хуже сада. Въ нѣкоторыхъ мѣстахъ, какъ, напримѣръ, въ Читта Веккіи и Насикарѣ, террасы возвышаются правильными ступенями, отъ долины до самыхъ стѣнъ. Французскіе ученые, участвовавшіе въ Египетской экспедиціи, разсчитали, что матеріяла пирамидъ было бы достаточно для возведенія стѣны вокругъ всего Египта; равнымъ образомъ можно сказать, что изъ стѣнъ Мальтійскихъ террасъ можно построить двѣнадцать пирамидъ. Рыцари, занявшіе островъ, въ 1529 году, отъ имени Ордена, горько жаловались, что имъ дали жалкую скалу, на которой хотя и произрастали фрукты, однако нельзя было сѣять хлѣбъ; жители получали его изъ Сициліи, мѣняя на небольшое количество производимой на островѣ хлопчатой бумаги. Карлъ V, въ слѣдствіе сего, дозволилъ рыцарямъ безпошлинный вывозъ, изъ Сициліи, всего нужнаго количества хлѣба. Въ то время, на островѣ Мальтѣ считалось не болѣе пятнадцати тысячъ жителей; жалкія хижины служили имъ жилищами; они не знали никакихъ удобствъ жизни; переселенные рыцари, вспоминая о своемъ прежнемъ владѣніи, Родосѣ, говорили, что Мальта возбуждаетъ въ нихъ одно отвращеніе. Возведеніе Мальты въ нынѣшнее цвѣтущее состояніе должно причислить къ самымъ удивительнымъ ихъ подвигамъ. Великолѣпные города, богатыя селенія, соединенныя между собою удобными дорогами, возникли на голой скалѣ; тамъ зрѣютъ сладчайшіе фрукты и красуются роскошнѣйшія растенія; островъ производитъ бумагу и около трети потребляемаго хлѣба. Въ Мальтѣ процвѣтаютъ мануфактуры бумажныхъ и шелковыхъ матерій. Народонаселеніе острова простирается нынѣ до 115,765 природныхъ жителей, 935 Англичанъ, не считая войска, и 3,043 иностранцевъ. Притомъ

umiejętności, był w stanie zaymować mieysce Nadrabina Poznańskiego, nie tylko z zadowoleniem Rządu i ludzi światłych, ale z rzetelną korzyścią dla swych, w straszliwey jeszcze ciemnocie pogrążonych spółwyznawców. (*G. C.*)

Wyspa Malta.

P. Slad, który w roku 1834, 1835 i 1837 znaydował się przy eskadrze Angielskiey na morzu Śródziemném, pod dowództwem Sira H. Rowley, wydał nie dawno dzieło o Malcie, w którém znayduje się wiele ciekawych i zupełnie nowych szczegółów.

Nabycie Malty, pisze P. Slad, było nieocenioném dla Anglii. Położenie wyspy, miasto, port, przemysł, wszystko było na wysokim stopniu doskonałości. Anglia, zaymując Maltę, można powiedzieć, zaślubiła wdowę, u którey już był dom, we wszystko opatrzony. Port jest w miniaturze, ale jedyny w swoim rodzaju: zdaje się być przeznaczonym dla flotylli statków płaskich, a tym czasem okręty liniowe mogą zawijać do samego brzegu. Przylądek Sceberas, przy którym wybudowano twierdzę Valettę, tworzy dwa porty, na mnieysze przystanie podzielone; do portu południowo-wschodniego wpływają okręty wojenne i handlowe, a północno-zachodni przeznaczony jest dla odbywania kwarantanny, która tu jest łagodnieysza, niżeli we wszystkich innych portach morza Śródziemnego. Żeglarz po niebezpieczney żegludze powraca do Malty, jakby do oyczyzny, gdyż jakiegobykolwiek był stanu, znaydzie tu wszystko, czego zażąda. Bale wspaniałe i wesołe, obiady niezliczone; konie rzezkie; wino tanie, grogu obfitość; owoców ile się podoba; mieszkańcy są uprzeymi i poczciwi. Wraz po przybyciu do przystani, zbliżają się do okrętu piękne łodzie z muzykantami: piękny ten zwyczay istnieje tylko w Malcie. Potém ukazują się kupcy, ówdzie pływacze, nowi trytonowie, pływający około okrętu, nurzający się do dna samego dla dostania pieniędzy, które im z pokładu rzucają. Mężczyzni, kobiety, dzieci — wszyscy pływają, jak ryby; sztuka ta dziedziczną jest u Maltańczyków. W czasie sławnego oblężenia, w 1565 r. oddział pływaczów wiele się przyczynił do oswobodzenia wyspy.

Malta wydaje się z morza obszerną skałą płonną. Podróżny, któryby przejechał mimo tey wyspy nie wysiadając na brzeg, nie dałby wiary, iż na tey skale żyje i znayduje dla siebie wyżywienie do 100,000 mieszkańców. Ale wysiadłszy na brzeg, można wyrzec z podziwieniem, że cała wyspa rozgraniczona jest na uprawne tarrassy; wały pomurowane w niejakiey od siebie odległości, utrzymują między sobą ziemię, którą w razie przeciwnym mogłby łatwo znieść deszcz ulewny. Cierpliwe i nieustanne usiłowania Maltańczyków są zadziwiające: ponanosili oni ziemię garściami, gdzie tylko można było, a skała uprawiona jest teraz jak ogród. W niektórych mieyscach, jak naprzykład, w Civitta Vecchia i Nasikarze, tarrassy wznoszą się prostemi stopniami, od doliny do samego wału. Uczeni francuzcy, uczęstniczący w wyprawie Egipskiey, wyliczyli, że materyału piramid wystarczyłoby na wymurowanie wału na około całego Egiptu; również można powiedzieć, że z wałów Maltańskich tarrassów możnaby dwanaście wznieść piramid. Rycerze, którzy w roku 1529 zajęli wyspę w imieniu swego Zakonu, bardzo się uskarżali, że im nędzną dano skałę, na którey, chociaż rodziły się owoce, niemożna jednakże było zasiewać zboża; mieszkańcy otrzymywali je z Sycylii, dając w zamian niewielką ilość rosnącey na wyspie bawełny. Na skutek tego Karol V pozwolił Rycerzom wywozić z Sycylii bez opłaty cła całą ilość potrzebnego zboża. Liczono wówczas na wyspie Malcie nie więcey nad piętnaście tysięcy mieszkańców; nędzne chałupy służyły dla nich za mieszkanie; nie znali żadnych wygod życia; przesiedleni Rycerze, wspominając o uprzedniem swém posiadaniu Rhodos, mówili, że Malta samą tylko odrazę w nich wzbudza. Doprowadzenie Malty do teraźnieyszego kwitnącego jey stanu, należy policzyć do naydziwnieyszych ich czynów. Wspaniałe miasta, zamożne wsie, połączone z sobą wygodnemi drogami, na gołey powstały skale; dojrzewają tam naysłodsze owoce i wzrastają naypięknieysze rośliny; wyspa wydaje bawełnę i około trzeciey części potrzebnego zboża. W Malcie kwitną rękodzieła materyi bawełnianych i jedwabnych. Ludność wyspy wynosi 115,765 rodowitych mieszkańców, 935 Anglików, oprócz woyska, i 3,043 cudzoziemców. Przy tém liczba umierających nie przechodzi liczby narodzonych; narodziło się 3,968, umarło 2,835.

смертность не превышаетъ числа родившихся; род. 3,968, умерло 2,835.

Цвѣтущее состоянїе острова, значительно увеличившееся съ поступленїя его во владѣнїе Англїи, будетъ возрастать съ каждымъ днемъ. Мальта мало по малу становится центромъ пароходныхъ сообщенїй, которыя, черезъ нѣсколько лѣтъ, будутъ прорѣзать Средиземное Море во всѣхъ направленїяхъ, соединяя Францїю и Италїю съ Египтомъ, Турцїю съ Грецїею, и распространять свои вѣтви до Дуная и Требизонда. Съ увеличенїемъ числа путешественниковъ, въ Мальтѣ возникли пять или шесть хорошихъ трактировъ. Для путешественника по Востоку, Мальта служитъ первымъ приваломъ: здѣсь онъ находитъ безчисленное множество удобныхъ случаевъ переправиться, куда только пожелаетъ, на пароходахъ, на купеческихъ судахъ, или даже, даромъ, на Англїйскихъ военныхъ корабляхъ.

Каждое дипломатическое лице, возвращающееся изъ Константинополя или Персїи, или ѣдущее туда, непремѣнно останавливается въ Мальтѣ; Губернаторъ, возвращающїйся изъ Индїи, также отдыхаетъ на этомъ островѣ. Здѣсь встрѣчаешь путешественниковъ всѣхъ возможныхъ родовъ; антикварїевъ, миссїонеровъ, членовъ яхтоваго клуба, Италїянцевъ, Варварїйскихъ изгнанниковъ и любопытствующихъ, прїѣзжающихъ изъ Неаполя на *Royal-Ferdinand*. Гирафы, перевозимые изъ Египта въ зоологическїй садъ, и Варварїйскїе львы, назначенные въ Лондонскїй Тауэръ, останавливаются на нѣсколько дней въ Мальтѣ. Не трогаясь съ мѣста, видишь передъ собою самое избранное общество. Ежемѣсячно ходятъ удобные пароходы между Мальтою и Англїею, Грецїею, Корфу, Александрїею, а между Францїею и Италїею производятся еженедѣльныя сообщенїя. Эти сообщенїя нынѣ столь незатруднительны, что, выѣхавъ изъ Лондона, можно въ два мѣсяца осмотрѣть Египетскїя пирамиды, и возвратиться въ Лондонъ, не испытавъ ни малѣйшей непрїятности, т. е. не оставшись ни одного дня безъ хорошаго обѣда и мягкой постели.

Ла Валетта одинъ изъ прїятнѣйшихъ городовъ. Жить въ немъ недорого; забавы разнообразны и лучшаго тона; тамъ учрежденъ клубъ для иностранцевъ; три раза въ недѣлю бываютъ представленїя Италїянской оперы; обѣды отличны; иностранцевъ безпрестанно приглашаютъ на прогулки верхомъ и водою. Климатъ хотя не совсѣмъ прїятенъ, но цѣлителенъ. Англїйское общество гостепрїимно, но не знаемъ по какой причинѣ не сливается съ Италїянскимъ. Обѣ нацїи не отступаютъ ни на шагъ отъ своихъ привычекъ. Такъ, напримѣръ, Мальтїйцы обѣдаютъ въ два часа, а Англичане въ шесть. Англичане любятъ посидѣть за столомъ; Мальтїйцы довольствуются простыми *conversazioni*. Мальтїйцы не хотятъ учиться по-Англїйски, и это упорство было бы простительно, если бы они говорили по Италїянски; но Мальтїйское нарѣчїе представляетъ ужаснѣйшую смѣсь языковъ Италїянскаго, Провенсальскаго, Турецкаго, Греческаго и Арабскаго. Сверхъ того, Мальтїйцы вообще бѣдны. Многочисленность ихъ семействъ, раздѣленїе владѣнїй, недостатокъ занятїй для молодыхъ людей, мало предпрїимчивости, — все это привело ихъ къ крайней нищетѣ.

Замѣчательнѣйшее строенїе въ Ла Валеттѣ, безспорно, церковь Св. Іоанна. Даже послѣ церкви Св. Петра въ Римѣ нельзя не любоваться ею. Весь полъ состоитъ изъ гробницъ рыцарей; надгробные камни разноцвѣтнаго мрамора выполированы зеркаломъ; на каждомъ изъ нихъ изображенъ гербъ и весь титулъ покоящагося подъ нимъ. Храмъ съ куполомъ, возвышающїйся надъ этою богатою мозаикою, великолѣпенъ и весь исписанъ фресками, представляющими дѣянїя Св. Іоанна. Памятниками Гросмейстеровъ и кавалеровъ большаго креста, исполненными въ Италїи, украшены колонны въ средней части храма и боковыя часовни. Вообще въ нихъ слишкомъ много украшенїй, и они свидѣтельствуютъ болѣе о богатствѣ Ордена, нежели объ изящности его вкуса. Копья, латы, мечи, шлемы, орудїя, весла, феодальное кокетство, прихоти художника, не согласуются съ понятїями о смерти и молитвѣ. Подъ монументомъ Гросмейстера Рогана погребена *женщина!* Довольно странно найти гробницу женщины въ церкви Св. Іоанна Мальтїйскаго, гдѣ не должно было хоронить ни кого, не принадлежащаго къ Ордену. Іоанна Аркская, Маргарита Анжуйская, Флора Макъ-Иворъ могли бы быть погребены въ этомъ храмѣ, но почему удостоить этой высокой чести племянницу Рогана? Она впрочемъ была похоронена уже по занятїи острова Англичанами.

(*Окончанїе впредь.*)

Kwitnący stan wyspy, znacznie ulepszony od czasu weyścia jey w posiadłość Anglii, będzie codzień wzrastał. Malta staje się powoli śrzodkiem kommunikacyi statkami parowemi, które za kilka lat we wszyskich kierunkach przerzynać będą morze Srzódziemne, łącząc Francyą i Włochy, z Egiptem, a Turcyą z Grecyą i rozciągną swe gałęzie do Dunaju i Trebizondu. Ze wzrostem liczby podróżujących, w Malcie powstało pięć lub sześć dobrych traktyerów. Dla podróżującego na wschodzie, Malta pierwszym jest stanowiskiem: tu on znayduje mnóztwo dobrych zręczności przeprawienia się, dokąd tylko zechce, na statku parowym, na okrętach kupieckich, albo nawet bezpłatnie, na Angielskich okrętach wojennych.

Każda osoba dyplomatyczna, powracająca z Konstantynopola lub Persyi, albo tam jadąca, zatrzymuje się nieodmiennie w Malcie; Gubernator z Indyi powracający, również na tey odpoczywa wyspie. Tu się napotykają podróżni wszelkiego rodzaju; starożytnicy, missyonarze, członkowie klubu jachtowego, Włosi, wygnańcy Barbaryyscy i ciekawi, przejeżdżający z Neapolu na *Royal-Ferdynand*. Giraffy, przywożone z Egiptu do ogrodu Zoologicznego, i lwy Afrykańskie do Londyńskiego Tower przeznaczone, na kilka dni zatrzymują się w Malcie. Nie ruszając się z mieysca, widzisz przed sobą naywyborniejsze towarzystwo. Co miesiąc krążą wygodne parochody między Maltą, Anglią, Grecyą, Korfu i Alexandryą, a między Francyą i Włochami odbywają się kommunikacye co tydzień. Kommunikacye te tak są teraz łatwe, że, wyjechawszy z Londynu, we dwa miesiące można obeyrzeć piramidy Egipskie, i powrócić do Londynu, nie doznawszy naymnieyszey nieprzyjemności, to jest: nie będąc żadnego dnia bez dobrego obiadu i miękkiey pościeli.

Valetta jest miastem jednem z nayprzyjemnieyszych. Życie w énim nie drogie; zabawy rozmaite i dobrego tonu; zawiązany jest klub dla cudzoziemców; trzy razy na tydzień bywają przedstawienia Opery Włoskiey; obiady wyborne; cudzoziemców zapraszają bezustannie na przejażdżki konno i wodą. Klimat, chociaż niezupełnie przyjemny, jednak jest zdrowy. Towarzystwo Angielskie jest gościnne, ale nie wiemy, dla jakiey przyczyny nie łączy się z Włoskiém. Oba narody nie odstępują ani kroku od swych zwyczajow. Tak naprzykład, Maltańczycy jedzą obiad o godzinie drugiey, a Anglicy o szóstey. Anglicy lubią siedzieć długo u stołu; Maltańczycy przestają na prostych rozmowach. Maltańczycy nie chcą uczyć się po Angielsku, upor ten jednak byłby darowany, gdyby rozmawiali po Włosku; ale dyalekt Maltański wystawia niezmierną mieszaninę języków Włoskiego, Prowanckiego, Tureckiego, Greckiego i Arabskiego. Maltańczycy w powszechności są ubodzy. Liczność ich familiy, podział posiadłości, niedostatek zatrudnień dla młodzieży, mało przedsiębiorczości, — wszystko to do ostatniey ich nędzy przywiodło.

Nayznakomitszą budową w Valecie, jest bez zaprzeczenia kościoł Sw. Jana. Nawet po widzeniu kościoła Sw. Piotra w Rzymie, nie można się nad nim nie zachwycać. Cała posadzka składa się z grobowców rycerzy: nagrobki z różnokolorowego marmuru są w lustr wypolorowane; na każdym wyobrażony jest herb i cały tytuł pod nim spoczywającego. Swiątynia z kopułą, nad tą kosztowną mozaiką wznosząca się, jest wspaniała i cała malowana alfresko, wyobrażając czyny Sw. Jana. Pomnikami Wielkich Mistrzów i Kawalerów wielkiego krzyża, we Włoszech wykonanemi, ozdobione są kolumny w śrzodkowey części świątyni i kaplice poboczne. W ogólności, zbyt wiele w nich jest ozdob, które więcey świadczą o bogactwach Zakonu, a niżeli o delikatności jego gustu. Kopie, pancerze, miecze, hełmy, działa, wiosła, feodalna kokieterya, wymysły artystowskie, nie zgadzają się z wyobrażeniem śmierci i mogiły. Pod pomnikiem Wielkiego Mistrza Rohana pochowana jest *Kobieta!* Dość jest dziwnie znaleźć grobowiec kobiety w kościele S. Jana Maltańskiego, gdzie nikogo nie można było chować, do Zakonu nienależącego. Joanna d'Arc, Małgorzata Andegawska, Flora Mac-Ywor mogły bydź pochowane w tym kościele; ale za co tym wysokim zaszczytem uczcić synowicę Rohana? Zresztą była ona pochowana już po zajęciu wyspy przez Anglików.

(*Dokończenie nastąpi.*)

ВИЛЬНА. Типограф. А. Марциновскаго. Печатать дозволяется. Ноября 23 д. 1837 г. — Цензоръ Стат. Совѣт. Кав. *Левъ Боровскій.*